

Lapselapse ja õpilase
Lola Mariga.

Kuidas orkestrile meeldib tulla august välja ja esineda sümfooniakontserdil oma kavaga? Kas see on raskem kui all mängida?

Laval meeldib väga esineda. Esineme ikka igal aastal vähemalt korra. See tundub algul nii imeline, muusika kõlab ju hoopis teisiti, et "ohhoo, kui vahva!" Muidugi on suur vahe ka selles, et teatris on turvalisem. Korduvad etendused võimaldavad pidevalt harjutada ja lihvida, kvaliteeti tõsta. Kontserdisaali laval esineme üks kord ja see ainus võimalus peab meie võimeid näitama. Vastutus on teistsugune, elamus täiesti erinev. Aga tore.

Õpilase Aleksander Traksmanniga.

Kas käisite kuulamas Peterburis tšelliste viimasel Tšaikovski konkursil?

Peterburi ei olnud võimalik sõita, kuid õnneks on tänapäeval suurepärase võimalus kuulata ülekandeid järele. Kuulasin pisteliselt. Kogemus paljastab lühikesegi kuulamise järel mängija võimed ja olemuse, see tähendab kas on mõtet tema kava tervikuna üldse edasi kuulata. Mul on tšellomängu kuulamisega üldse eriline lugu: kuulan küll muusikat, aga mängimise üksikasjad, tehnilised probleemid, professionaalsed peensused ja muu taoline hakkab segama. Palju kergem on kuulata mõnda teist pilli, näiteks klaverit.

Konkurssidel valitseb tehnilise täpsuse ja korrektsuse nõue. Need on enamasti siis esikohakandidaadid, kelle musitseerimine ega esitatava põnev sisu ei tarvitsegi alati eriti paeluda. On sageli juhtunud nii, et huvitavad mängijad võibolla oma väikeste apsudega jäävad II kohale. Kas teile ei tundu nii?

Tõepoolest, täpsed ja virtuooslikud mängijad on vahel ebahuvitavad. Žüriides on erinevad inimesed, erinevad maitsed. Kunagi kui Igor Bezrodny oli siin EMA orkestrit juhatamas, rääkis ta meile just samast tendentsist. Ja lisas: "Aga mina olen saanud kolm esikohta!" huumoritulukesega silmis.

Te olete ju samuti konkurssidest osa võtnud ja teil on mitmeid saavutusi: Minskist 1980. aastal diplom, 1981. ja 1987. aastal Tallinnas Eesti keelpillimängijate konkursil II preemia. Omal ajal esinesite soolomänguga ja ansambelis. Kas nüüd ei ole enam isu sooloesinemiseks või osalemiseks mõnes kammeransambelis?

Korralikuks tõeliseks harjutamiseks jääb vähe aega. Töö Estonias ja pedagoogitöö muusikakeskkoolis, mis kestab juba 30 aastat (mul on praegu 14 õpilast), võtab kogu energia ja aja. Lisaks õpetan ma didaktikat ja praktilist pedagoogikat EMTAs.

Enne, kui läheme jutuga teie pedagoogilise tegevuse juurde, tahaksin puudutada veel üht tahku teie elus – assistentuur-stažuuri Moskva konservatooriumis Maria Tšaikovskaja juures 1986.–1988. aastatel. Mida uut te seal omandasite ja kas oli väga suur kooliline või kontseptuaalne vahe seni omandatuga teie mängus?

Maria Tšaikovskaja on Rostropovitši õpilane, ta oli mulle väga hea õpetaja. Oli teatud asju, mida ma Eestis õppides ei suutnud või mida ei suudetud mulle selgeks teha. Pilli mängitakse peaga, mitte kätega, eks ole! Seda olen ka oma õpilastele kogu aeg öelnud. Küsimus oli selles, kuidas midagi saavutada. Maria Tšaikovskaja tegeles minuga kaks aastat. Õppisin põhimõtetest peale palju ümber. Poogna raskus, lühike poogen, pörkamine, enese vabastamine ja igasugused sellised asjad.

Räägimegi nüüd teie enese pedagoogilisest tööst, mis on olnud nii kaalukas ja kauaaegne. Oleme juba harjunud teadmisega, et meie üks hea tšellomängija on kindlasti õppinud kõigepealt Laine Leichterit juures ja siis kindlasti Mart Laasi juures. Peale kõige muu tegid teie tšellod viimasel konkursil ilma teiste keelpillidega võrreldes. Seda võis väga selgelt tajuda. Kuidas seda saavutatakse? Ja kuidas on praegu muusikakeskkoolis tšellode pealekasvuga? Pealekasvu üle ei kurda. Mul on piisavalt õpilasi. Praegu õpetavad meil tšellot peale minu Leho Karin ja Ardo Västriku. Tšellomäng on viimasel ajal kõvasti populaarsust kogunud. Suurt rolli mängib ansambel C-JAM (Pärt Tarvas, Levi-Danel Mägila, Margus Uus, Tõnu Jõesaar), mis käib Eesti koolides ja

kultuurimajades esinemas rock-pop-jazz lugudega, tekitades selle muusikaga elevust ja tšellomängu isu koolinoortes. Sellest on tulnud rohkearvuline sisseastujate soov Eesti muusikakoolidesse tšello erialale. Soomest oleme veel kõvasti maas. Seal on juba pikemat aega olnud tugev tšellokoolkond.

Kas teil on mingi oma meetodika või süsteem või mingi pedagoogiline nipp õpetustöös, et olete saavutanud nii märkimisväärseid tulemusi? Ootaks mingeid paljastusi selles osas...

Nagu ma ise arenen, nii üritan ka edasi anda. Ma olen selles veendunud, et ei saa ju õpetada teistmoodi, kui sa ise oskad, mida ise oled kogenud. Ainult seda tunnet, oskust saan edasi anda. Ma pean teadma, mida ma otsin. Lähtun ju kõlast. Kuidas hoida poognat? Aga kuidas hoida lusikat, kui eesmärgiks on vedelik taldrikut ilma maha loksutamata suuni tuua. Milline on eesmärk? Kui tahad tippu jõuda ja ma näen, et "sellise lusikaga" ei saa sinna, siis tuleb sekkuda. Ma üritan meie, eestlaste vähese emotsionaalsuse juures sisendada õpilasele, et me ei mängi mitte pilli, vaid esitame muusikat. Ma võin esituses väikesed apsud andeks anda, aga ma tahan kuulda mängu. Kui lapsel pole veel selget tahtmist kujunenud, on vaja hoida

Ma üritan meie, eestlaste vähese emotsionaalsuse juures sisendada õpilasele, et me ei mängi mitte pilli, vaid esitame muusikat.

teda sellel tasemel, et kui tal see õige tahtmine ükskord tuleb, siis olen tal loonud aluse mängijaks saamiseks. Aga tal peab ikka enesel suur tahtmine olema õigeks suureks harjutamiseks. Tšellomängu algus on ju väga raske. Professor Vladimir Alumäe on kunagi öelnud, et klaveriõpilasel on algul kergem kätte saada see "esteetiliselt talutav heli", mida keelpillimängija peab väga kaua otsi-

ma. Peame harjutama ka läbimängimist, peatusteta. Õpilased tahavad parandada, tagasi võtta. Õpetan edasilikumist, olgu või mustalt. Vesi tuleb basseini lasta ja siis vaadata, kuidas ujumine käib. Liigutused: nii palju kui vajalik, nii vähe kui võimalik. Harjutame ka laval esinemist. Kuidas kummardada. Tšellomängija lõpetab mängimise, tõuseb püsti, jalad harkis ja kummardab ka jalad harkis! Kuidas lavalt lahkudes mitte kohe publiku poole selga keerata. Niisugused asjad vajavad ka harjutamist.

Kas on momendil mõni paljutöötavam õpilane?

Mul on igas klassis keegi hea. Praegu on Marten Meibaamil ees päris nõudlik kava rahvusvahelisele konkursile minekuks. Muide, enamik minu neljateistkümneme õpilase vanematest on muusikud. Sellest on palju kasu, sest laps vajab kodus abi, kas või pilli hääle panekuks.

Kuidas algajad endale pilli hangivad? Mis on praegu lihtsama pilli hind? Ja kuidas on kõige juurde kuuluvaga: poogen, keeled, muu? Kas neid on saada?

Paljudel muusikakoolidel on oma pillipark. On veerand-, pool- ja kolmveerandpillid. Keskel läbi on väiksema pilli hind 800 eurot koos kõige juurde kuuluvaga. Tänapäeval on võimalik kõike saada, kui on raha. Sageli abistavad ka koolid üksteist pillidega.